

Handläggare
Erik Nordstrand
Telefon: 08-508 43 112

Till
Socialnämnden
2018-08-21

Snabbare lagföring (Ds 2018:9)

Svar på remiss från Kommunstyrelsen Dnr: 2018:827

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Anna Larsson
Tf. Avdelningschef

Sammanfattning

Det föreslås i rubricerad departementspromemoria att en försöksverksamhet med snabbförfarande för unga lagöverträdare införs i syfte att åstadkomma en snabbare lagföring för personer under 18 år. Snabbförfarandet bygger på:

- en ökad samverkan mellan polisen och socialtjänsten (socialnämnden) i inledningsskedet av brottsutredningen
- en metod för polisen att genomföra omedelbara utredningsåtgärder i samband med ett ingripande och under aktiv ledning av en förundersökningsledare
- ett tidigt första förhör efter ingripandet

Det föreslås att en ny häktningsbestämmelse ska införas som möjliggör häktning oavsett brottets straffskala, om det finns risk för att den misstänkte fortsätter sin brottsliga verksamhet och påföljden inte endast kan stanna vid böter.

Förvaltningen delar utredningens förslag om en försöksverksamhet om snabbare lagföring och förslaget om en ny häktningsbestämmelse. Förvaltningen ställer sig överlag bakom utredningens förslag.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har överlämnat ärendet till socialnämnden, stadsledningskontoret, Norrmalm stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skarpnäck stadsdelsnämnd och överförmyndarnämnden för yttrande. Remissvaret ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 24 augusti 2018.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 15 augusti 2018 och funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 augusti 2018.

Ärendet

I ärendet föreslås att en försöksverksamhet med snabbförfarande för unga lagöverträdare införs i syfte att åstadkomma en snabbare lagföreläggning för personer under 18 år. Snabbförfarandet bygger på

- en ökad samverkan mellan polisen och socialtjänsten (socialnämnden) i inledningsskedet av brottsutredningen
- en metod för polisen att genomföra omedelbara utredningsåtgärder i samband med ett ingripande och under aktiv ledning av en förundersökningsledare
- ett tidigt första förhör med den unge efter ingripandet

I snabbförfarandet för unga lagöverträdare föreslås en avgränsning till brottslighet som utreds inom ramen för en polisledd förundersökning och som inletts genom ett ingripande från polisen. Det första förhöret med den unge bör hållas inom en vecka från brottet och i den mån det är aktuellt, ska offentlig försvarare, vårdnadshavare och socialtjänsten närvara. Försöksverksamheten ska genomföras inom ramen för den redan pågående försöksverksamheten i norra Stockholm.

Försöksverksamheten med snabbförfarande skall påbörjas år 2019 och försöksverksamheten ska pågå i två år.

Lagföreläggningstiden för mindre allvarliga och lättutredda brott är relativt lång och uppgår idag normalt till 22-23 veckor. Målet är att den unge ska lagföras inom tio veckor från brottet. Det föreslås att en ny häktningsbestämmelse ska införas som möjliggör häktning oavsett brottets straffskala, om det finns risk för att den misstänkte fortsätter sin brottsliga verksamhet och påföljden inte endast kan stanna vid böter. I utredningen om snabbare lagföreläggning betonas vikten av att en snabb reaktion på brottet är starkare för en ung person än för en vuxen person, då en ung persons tillvaro oftast förändras snabbare.

Samtidigt får en snabb handläggning inte ske på bekostnad av rätts-säkerheten.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen delar utredningens förslag om en försöksverksamhet om snabbare lagföring och förslaget om en ny häktningsbestäm-melse. Förvaltningen ställer sig överlag bakom utredningens för-slag. Det är viktigt att handläggningstiderna kortas ned i hela pro-cessen från att en ung person misstänks för ett brott och lagförs. Därutöver måste den unge också förhindras från att återfalla i ytter-ligare brottslighet. En övergripande samverkan mellan polisen och socialtjänsten tillsammans med rutiner för tidig samordning av re-surser är positivt. Förstärkta organisationsspecifika rutiner som poli-sens utökade möjligheter till utredningsåtgärder i inledningsskedet skulle också kunna vara gynnsamt. Om lagföringstiden kan förkor-tas från 22-23 veckor till 10 veckor är det synnerligen positivt, då det sannolikt skulle få en större pedagogisk effekt för den unge i det enskilda ärendet samt för den individuella- och allmänna brottspre-ventionen hos unga på sikt.

Redan idag förekommer ett samarbete mellan socialtjänsten och po-lisen i dessa ärenden. Inom socialförvaltningen finns idag Stödcent-rum vid samtliga tre polisområden för att bl.a. vara med vid förhör då ungdomar under 18 år är misstänkta för brott. Stödcentrum besö-ker även frihetsberövade ungdomar i arrester och häkten.

I de fall en satsning görs för att snabbare lagföra ungdomar kan detta medföra behov av ökade resurser vid socialtjänsten i stort, samt vid Stödcentrum i syfte att möjliggöra framgång i satsningen.

I utredningen refereras till SOU (2016:52) *"Färre i häkte och mins-kad isolering"*. Det ärendet bereds alltjämt inom Regeringskansliet. Socialnämnden har 2016 lämnat ett remissvar på den SOU:n som bland annat föreslår att häktade ungdomar ska placeras på vissa sär-skilda ungdomshem som bedrivs av Statens institutionsstyrelse. So-cialnämnden ställde sig i huvudsak positiv till förslaget om att unga som häktas ska vistas på dessa särskilda ungdomshem istället för på häktet. De mindre positiva effekterna av förslaget *"Färre i häkte och minskad isolering"* är att unga som häktas måste transporteras till andra delar av landet och speciellt avser detta flickor. Endast ett särskilt ungdomshem i landet föreslås kunna ta emot flickor som häktas.

Enligt förvaltningens bedömning leder förslaget om en ny häkt-ningsbestämmelse till att fler unga sannolikt kommer att häktas.

Dessa unga kommer att transporteras över stora delar av landet, för att bara vara häktade några dagar, eftersom att lagföringen ska ske snabbt. Förvaltningen emotser att flera än de idag utsedda särskilda ungdomshemmen, ska kunna ta emot häktade unga, då det i större uträkning skulle harmonisera med FN:s barnkonvention och barnets bästa. I handläggningen av häktade unga är det viktigt att beakta barnperspektivet, barnets perspektiv och barnrättsperspektivet.

Med detta avses att nämnden ska ta hänsyn till alla aspekter kring den unge, till exempel den unges möjligheter att ta emot besök från sin familj, socialtjänsten eller från sin advokat oavsett var i landet hen befinner sig på en häktesplats på en institution inom Statens institutionsstyrelse.

I utredningen saknas skrivningar om när en ung lagöverträdare missköter en dom på ungdomsvård enligt ungdomskontrakt eller vårdplan. Det krävs både övergripande rutiner för samverkan och organisationsspecifika rutiner mellan de olika myndigheterna. Förvaltningen vill också framföra att brottsutredningen när en ung person är misstänkt bör genomföras i det lokala polisområdet där den unge bor. En sådan ordning skulle underlätta samordningen av eventuella stödinsatser eller kontrollåtgärder.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Snabbare lagföring (Ds 2018:9).